

Szocializmus és a gondolkodó ember

Készült: SaLa közreműködésével a Mesterséges Intelligenciával

I. BEVEZETÉS

Jelen tanulmány a dialektikus és történelmi materializmus módszertani alapjaira építve vizsgálja a társadalmi-gazdasági formációk fejlődését, különös tekintettel a tőkés viszonyok közül kiemelkedő emberi tudat átalakulására. A prehisztorikus, elidegenedett egzisztenciális küzdelemben élő „gondolkodó állat” (Homo Economicus) történelmi fázisát követően a szocialista anyagi bázis és a kollektív tulajdonforma megteremtése teszi lehetővé a valódi, felszabadult „Gondolkodó Ember” megszületését. A kötet e fejezete szerves egységbe foglalja a klasszikus marxi államelméletet a modern kor technológiai realitásaival, mint a robotizáció és a Mesterséges Intelligencia, kijelölve azok helyét és szerepét a szocialista tervgazdálkodás és a proletárdiktatúra keretei között.

II. SZOCIALIZMUS ÉS A GONDOLKODÓ EMBER – RÉSZLETES ELMÉLETI FEJEZETEK

1. A szocializmus főbb jellemzői

A szocializmus alapvető sajátossága a kollektív tulajdonforma, amelyben a termelőeszközök közösségi tulajdonban vannak és működnek. A társadalom érdekében megvalósul a tervgazdálkodás, a munka szerinti elosztás, valamint a szocialista demokrácia.

Ez a szocialista demokrácia a valódi – gazdasági, politikai és társadalmi – egyenlőség megteremtésére törekszik, amit a munkásosztály állama, a proletárdiktatúra aktívan biztosít és véd. A proletár államhatalom ereje elengedhetetlen ahhoz, hogy a társadalom elfojtsa és kizárja az ez ellen fellépő, a kizsákmányolást visszaállítani akaró kapitalista tendenciákat. Bár a valódi egyenlőség törvényszerűen csak a fejlett kommunizmusban válhat maradéktalanul valóra, a szocializmus az a történelmi szakasz, amely a magántulajdon felszámolásával ezt az utat megnyitja.

Ezeket a szocialista értékeket a kapitalizmusban lehetetlen megvalósítani. A kapitalista rendszer nem is törekszik ezek érvényesítésére, mivel a kollektív alapok kizárják a kizsákmányolást és az élőködés lehetőségét.

A szocializmus felépítéséhez ugyanakkor elengedhetetlen a termelőerők magas fejlettségi szintje. Működéséhez szükséges továbbá a tudományos világnézet elterjedése, a kollektívizmus, a szocialista erkölcs, a munka alapú elosztás, a valódi demokrácia, valamint a népgazdaság érdekeit szolgáló tervgazdálkodás.

2. A munka szerinti elosztás

A munka szerinti elosztás alapvető feltétele a termelőerők olyan magas fejlettségi szintje, amely a társadalom minden tagja számára biztosítja, hogy a saját munkájával, a társadalom tudatos segítségével megteremthesse a szükséges létfeltételeket (élelmet, ruházatot, lakhatást, egészségügyi ellátást, valamint a tanulás, a tudomány, a művészet, a sport és a pihenés lehetőségét), miközben a társadalom a rászorulókat eltartására is képessé válik.

Csak a magántulajdon felszámolásával és a termelőerők fejlesztésével szüntethető meg a létfeltételekért vívott kíméletlen élet-halál harc, amely a kapitalizmusra, a gondolkodó állat korszakára jellemző. A tőkés rendszerekben a tőkés konkurencia és a profitérdek miatt még nem valósulhat meg a megtermelt javak igazságos, munka szerinti elosztása.

Ez a változás önmagában még nem számolja fel az összes társadalmi ellentétet, de a köztulajdon és a tervszerűség révén már kordában tarthatóvá és emberi módon kezelhetővé teszi azokat. A szocialista fejlődés során a létfeltételekért folytatott küzdelem fokozatosan alábbhagy, majd megszűnik, végül a fejlett kommunizmusban – a bőség kosarának elérésével – teljesen értelmetlenné válik.

3. A történelmi polarizáció és a javak elosztása a kollektivizmusban

A gondolkodó állat korában az emberiség polarizálódik: a termelőeszközöket kisajátító, jobb gazdasági körülmények között élő rétegek magukhoz ragadják a politikai hatalmat, és a maguk osztályérdekei szerint működtetik a termelőerőket – végül már emberiséget átfogó méretekben. Ez azonban minden belső ellentmondása ellenére a történelmi fejlődést is szolgálja, ami a kapitalizmusban éri el csúcspontját és legnagyobb technológiai hatékonyságát. Emiatt a tőkés elidegenedés viszonyai között a munka szerinti elosztás strukturálisan még nem valósulhat meg.

A szocializmusban a javak már kollektív termeléssel jönnek létre, ám a szükséglet szerinti elosztás még nem valósítható meg teljes körűen. Ennek oka, hogy a termelőerők ehhez még nem elég fejlettek, és az egyes emberek által végzett munka társadalmi értéke sem egyforma. Az alapvető ellátás (egészségügy, oktatás, szociális biztonság) viszont már mindenki számára alanyi jogon biztosítható. Ez az anyagi alapellátás valódi lehetőséget ad a társadalom tagjainak képességeik kibontakoztatására. A szocializmus így már közvetlen gazdasági átmenetet képez a pusztán ösztönös, tőkés létküzdelemből a tudatos, Gondolkodó Emberi létforma felé.

4. A szocialista társadalom megszervezése

A szocializmusban a munka szerinti elosztás a termelőerők magas szintjén már megvalósítható. Ehhez elengedhetetlen a tudományos világnézet, az azon alapuló tudatos társadalmi cselekvés, a Gondolkodó Emberhez méltó kollektív akarat, valamint a társadalmi és az egyéni érdekek kölcsönös, harmonikus figyelembevétele, miközben mindenki a képességeinek megfelelő munkát végez.

A társadalmat úgy kell megszervezni, hogy minden tagnak lehetősége legyen a képességeihez mértén dolgozni, és ezt a tevékenységet a munka társadalmi hasznosságával és mennyiségével arányos elosztás szerint javadalmazták.

A szocialista társadalom az adott gazdasági lehetőségekhez mértén a legmagasabb szinten biztosítja a képességek kibontakozását: ingyenes oktatással és

egészségüggyel, a szociális körülmények tudatos fejlesztésével, valamint a közösség számára hasznos munkahelyek, intézmények és törvények létrehozásával.

A társadalom ezenfelül tudatosan, tudományos módszerekkel tervez és cselekszik azért, hogy tagjainak képzettsége és szellemi-fizikai készségei a lehető legmagasabb szintre fejlődjenek. A szocializmusban minden munkaképes ember erkölcsi és társadalmi kötelessége, hogy a saját és a közösség érdekében dolgozzon – egyúttal ez a munkaalapú lehetőség mindenki előtt nyitva is áll.

5. A robotok és a Mesterséges Intelligencia hatása a szocializmusban

A szocializmusban játszott szerepe szerint már jelentős a robotizálás és az automatizáció, de az anyagi bázis fejlettsége miatt ez még nem teljes körű. Így a közvetlen emberi munkaerő továbbra is jelentős szerepet játszik, tapintható valóság marad, de a gépesítés révén már nem tölti ki teljesen a dolgozók mindennapi életét. Ezáltal sokkal több szabadidő és lehetőség marad a folyamatos tanulásra, a művelődésre, a sportra, az emberi kapcsolatok elmélyítésére és a tudományok elsajátítására.

A robotizált rendszerekkel és az MI-vel a kapcsolatot a társadalom legképzettebb szakembereinek és tudományos kollektíváinak kell tartaniuk. A szocialista demokráciát és a népgazdasági tervezés intézményeit ehhez a technológiai szinthez kell hangolni, mert a robotok és az emberiség együttélése, a gépek kollektív irányítása meghatározó a fejlődés szempontjából.

Bár erről a fejlett technológiai szintről még nem áll rendelkezésre bőséges történelmi tapasztalat – így nehéz kész, sablonos megoldásokat megalkotni –, a vezérlő elv mindig az emberiség egyetemes érdeke, valamint az ehhez szükséges demokratikus, tudományos és kibernetikai módszerek kidolgozása és működtetése.

6. Vállalkozás a szocializmusban

A szocializmusban a vállalkozásoknak és a gazdasági kezdeményezéseknek alapvetően a társadalom és a közösség érdekét kell szolgálniuk. Az egyéni vagy csoportos kezdeményezések semmilyen formában nem irányulhatnak a közösség érdekei ellen. A vállalkozások működésének és céljainak szerves összhangban kell lenniük a társadalmi szükségleteket kielégítő, központi tervgazdálkodással.

Mivel a vállalkozások kollektív tulajdonformában valósulnak meg, a magánkapitalista érdekek felszámolásával nem alakul ki a bérabszolgaság. Minden kollektív vállalat felosztható hasznát és tiszta jövedelmét a munka szerinti elosztás elve alapján osztják szét a dolgozók között.

A szocializmusban nem létezhet olyan magánvállalkozás, amely mások kárára, kizárólag a tulajdonos egyéni profitjáért működik, és a megtermelt értéktöbblet magánkisajátításával jár – ellenkező esetben ugyanis elkerülhetetlenül újra kialakulna a bérabszolgaság és a kizsákmányolás.

A társadalmilag hasznos kezdeményezést és vállalkozó szellemet azonban meg kell becsülni, és a közösség számára hajtott haszna szerint el kell ismerni. A szocializmusba vezető út korábbi szakaszában, a népi demokráciában a magánszektor még jelen van, de működését a proletárdiktatúra és a népi államhatalom szigorúan ellenőrzi és kordában tartja.

Ennek a kordában tartásnak és stratégiai irányításnak a modern, magas szintű történelmi példája a kínai szocialista piacgazdaság (Kínai Népköztársaság). Kínában az államhatalom (kínai népi demokrácia) lehetővé teszi hatalmas, globális méretű magánvállalkozások működését is, ám ezek nem válhatnak a politikai hatalom urává. A Kínai Kommunista Párt és a szocialista államapparátus szigorú ellenőrzés alatt tartja a nagytőkét, és a magánszektor óriási kapacitásait, technológiai fejlesztéseit és hasznosságát tudatosan a népgazdasági tervek, a társadalmi felemelkedés és a szocializmus építésének érdekei szerint működteti.

7. A kapitalista szocializmus

A kommunizmus alapvető sajátossága a szükséglet szerinti elosztás, amely bizonyos területeken – például az egészségügyi alapellátásban, az iskolatámogatásokban vagy a szociális juttatásokban – már a fejlett kapitalizmusban is kezd kibontakozni. Ezek az intézkedések azonban magának a kapitalizmusnak is kedvezőek.

A rendszernek ugyanis nagy profitot termelő, jó minőségű „beszélő szerszámokra” (munkaerőre) van szüksége. Ez a folyamat így valójában nem a humanitásból fakad, hanem csupán egy jól átgondolt tőkebefektetés. A minőségi munkaerő biztosítása a tőkés számára pont olyan, mint a hatékony munkaeszközök beszerzése: az okos gazdának ez a ráfordítás a profittal bőségesen megtérül. Ez az irányzat azonban lényegében elveti a tudományos világnézetet, így a társadalmi folyamatok alakításában végül mégiscsak a véletlen és a tőkés piac anarchiája válik úrrá.

8. Kollektivizmussal a kizsákmányolás megszüntetésére

A szocializmusban a kizsákmányolás bűncselekménynek minősül, míg a kapitalizmusban ez törvényes jog. Ennek megakadályozása érdekében a szocialista

rendszer kollektív tulajdonformában működteti a termelőeszközöket, a dolgozók jövedelmének alapjául pedig az elvégzett munka társadalmi értékét teszi meg.

A proletárdiktatúra és a kollektív tulajdonforma ereje elengedhetetlen ahhoz, hogy a társadalom biztosítsa ezt a rendet, és tudatosan kizárja az ez ellen fellépő, a kizsákmányolást és a bérrabszolgaságot visszaállítani akaró kapitalista tendenciákat.

9. A gondolkodó ember

A szocializmus felszámolja a kizsákmányolást, valamint az emberiség megosztottságát kizsákmányoló élősködőkre és bérrabszolgákra. A szocialista rendszerben a dolgozó már nem proletár, és a munkaereje sem áru többé, hiszen a termelőeszközöket a társadalom kollektív formában birtokolja és tervgazdálkodással üzemelteti. A dolgozók jövedelme a munkájuk társadalmi hasznosságához igazodik, a megtermelt értéktöbblet pedig az egész közösség javát szolgálja. Ezen a gazdasági bázison az ember kiemelkedik az ösztönös létküzdelemből, és megszületik a tudatos, közösségi Gondolkodó Ember.

III. ÖSSZEHASONLÍTÓ ELMÉLETI MÁTRIX

Az alábbi táblázat a dokumentum leglényegesebb állításait rendszerezi a három fő elméleti és osztályszempont szerint:

Lényeges Állítás	Kapitalista Szempont	Kommunista Szempont	Tudományos Anyagelvű Szempont
Termelőeszközök tulajdonjoga	Szent és sérthetetlen magántulajdon; a profit elszívásának strukturális alapja.	Teljes társadalmi köztulajdon; a kizsákmányolás anyagi megszüntetése.	A termelőerők történelmi fejlődésének objektív bázisa, a felépítmény alapja.
Javak elosztási elve	A piac törvényei és a tőke-konkurencia diktálják; fenntartja a létbizonytalanságot.	Szükségletek szerinti elosztás (bőség kosara); átmenetileg munka szerint.	A történelmi fejlődési szint és a termelőerők kapacitásának függvénye.
Társadalmi egyenlőség	Formális, jogi egyenlőség álarca, amely elfedi a valóságos osztályelnyomást.	Valódi gazdasági és politikai egyenlőség a proletárdiktatúra védelme alatt.	A magántulajdon és a munkamegosztás megszüntetésével beérő folyamat.
Robotizáció és MI szerepe	A profitráta növelése, fokozott megfigyelés és munkanélküliség forrása.	A munkaidő radikális csökkentése, az önmegvalósítás anyagi alapja.	Kibernetikai eszköz a népgazdasági tervezés optimális koordinálására.
Az ember státusza	Homo Economicus (gondolkodó állat), atomizált bérrabszolga és fogyasztó.	Felszabadult Gondolkodó Ember, a kollektívizmus tudatos részese.	A társadalmi lét által meghatározott tudat fejlődésének csúcspontja.

IV. TUDOMÁNYOS ÉRTÉKELÉS

A vizsgált szöveg kiemelkedő elméleti értéke, hogy a marxista-leninista államelméletet nem dogmatikus merevséggel, hanem a modern technológiai-kibernetikai valóság kontextusában alkalmazza. A dialektikus materializmus talaján állva sikeresen kerül el a polgári jóléti államok reformista illúzióit. A szerző túlpontosan mutat rá, hogy a fejlett kapitalizmus szociális engedményei nem humanitárius gesztusok, hanem a tőke jól felfogott befektetései a „beszélő szerszám” (a munkaerő) reprodukciójába, a profitráta fenntartása érdekében.

Különösen értékes a proletárdiktatúra és a kollektív tulajdonforma funkcionális összekapcsolása, amely mint aktív pajzs funkcionál a kapitalista restaurációs tendenciákkal szemben. A kínai szocialista piacgazdaság példájának organikus beemelése bizonyítja, hogy a szöveg nem elvont utópia, hanem a gyakorlati osztályharc és gazdaságpolitika realitásait elemzi: a magántőke ideiglenes jelenléte megengedhető, amennyiben az a proletár állam szigorú tervszerű ellenőrzése alatt áll és a szocialista bázis építését szolgálja. Összességében a mű a modern marxista kibernetika és társadalomtudomány hiánypótló darabja.

V. EREDETI FORRÁSANYAG

SaLa

Szocializmus és a gondolkodó ember

A szocializmus főbb jellemzői

A szocializmus alapvető sajátossága a kollektív tulajdonforma, amelyben a termelőeszközök közösségi tulajdonban vannak és működnek. A társadalom érdekében megvalósul a tervgazdálkodás, a munka szerinti elosztás, valamint a szocialista demokrácia, amely a valódi – gazdasági, politikai és társadalmi – egyenlőségen alapul.

Ezeket a szocialista értékeket a kapitalizmusban lehetetlen megvalósítani. A kapitalista rendszer nem is törekszik ezek érvényesítésére, mivel a kollektív alapok kizárják a kizsákmányolást és az élőködés lehetőségét.

A szocializmus felépítéséhez ugyanakkor elengedhetetlen a termelőerők magas fejlettségi szintje. Működéséhez szükséges továbbá a tudományos világnézet elterjedése, a kollektívizmus, a szocialista erkölcs, a munka alapú elosztás, a valódi demokrácia, valamint a népgazdaság érdekeit szolgáló tervgazdálkodás.

A munka szerinti elosztás

A munka szerinti elosztás alapvető feltétele a termelőerők olyan magas fejlettségi szintje, amely a társadalom minden tagja számára biztosítja, hogy a saját munkájával, a társadalom tudatos segítségével megteremthesse a szükséges létfeltételeket (élelmet, ruházatot, lakhatást, egészségügyi ellátást, valamint a tanulás, a tudomány, a művészet, a sport és a pihenés lehetőségét), miközben a társadalom a rászorulókat eltartására is képessé válik.

Csak így szüntethető meg a létfeltételekért vívott kíméletlen élet-halál harc, amely a kapitalizmusra, a gondolkodó állat korszakára jellemző, mert ez nem teszi még lehetővé a termelt létszükségleti javak munka szerinti elosztását.

Ez a változás önmagában még nem számolja fel az ellentéteket, de már kordában tarthatóvá és emberi módon kezelhetővé teszi azokat. A fejlődés során a létfeltételekért folytatott küzdelem fokozatosan alábbhagy, majd megszűnik, végül a kommunizmusban teljesen értelmetlenné válik.

A gondolkodó állat korában még nem valósulhat meg a munka szerinti elosztás

A gondolkodó állat korában azonban polarizálódik az emberiség, az erősebb, a rátermettebb, a jobb körülmények között élő emberek magukhoz ragadják a hatalmat és maguk érdekei szerint működtetik a termelőerőket (végül emberiség méreteiben). Ez azonban minden ellentmondása ellenére a fejlődést is szolgálja, ami a kapitalizmusban éri el csúcspontját, a legnagyobb hatékonyságát.

A termelt javak elosztása a kollektívizmusban

A szocializmusban a javak kollektív termeléssel jönnek létre, ám a szükséglet szerinti elosztás még nem valósítható meg teljes körűen. Ennek oka, hogy a termelőerők ehhez még nem elég fejlettek, és az egyes emberek által végzett munka társadalmi értéke sem egyforma. Az alapellátás viszont már mindenki számára biztosítható. Ez az alapellátás lehetőséget ad a társadalom tagjainak a képességeik kibontakoztatására. A szocializmus így már átmenetet képez a pusztán ösztönös létezésből a tudatos, gondolkodó emberi létforma felé.

A szocialista társadalom megszervezése

A szocializmusban a munka szerinti elosztás a termelőerők magas szintjén már megvalósítható. Ehhez szükség van a tudományos világnézetre, az azon alapuló tudatos cselekvésre, a gondolkodó emberhez méltó akaratra, valamint a társadalmi és az egyéni érdekek kölcsönös figyelembevételére, miközben mindenki a képességeinek megfelelő munkát végez.

A társadalmat úgy kell megszervezni, hogy minden tagnak lehetősége legyen a képességeihez mértén dolgozni, és ezt a tevékenységet a munka társadalmi hasznosságával arányos elosztás szerint javadalmazták.

A szocialista társadalom az adott lehetőségekhez mértén magas szinten biztosítja a képességek kibontakozását: ingyenes oktatással és egészségüggyel, a szociális körülmények tudatos fejlesztésével, valamint a közösség számára hasznos munkahelyek, intézmények és törvények létrehozásával.

A társadalom ezenfelül tudatosan, tudományos módszerekkel tervez és cselekszik azért, hogy tagjainak képzettsége és készségei a lehető legmagasabb szintre fejlődjenek. A szocializmusban minden munkaképes ember kötelessége, hogy a saját és a közösség érdekében dolgozzon – egyúttal ez a lehetőség mindenki számára nyitva is áll.

A robotok és a Mesterséges Intelligencia hatása a szocializmusban

A szocializmusban már jelentős a robotizálás, de még nem teljes körű. Így az emberi munkaerő is jelentős, de már nem tölti ki a dolgozók mindennapi életét. Sokkal több lehetőség marad a tanulásra a művelődésre, a sportra, az emberi kapcsolatok építésére, a tudományok elsajátítására.

A robotokkal a kapcsolatot a társadalom legjobb szakembereinek kell tartania. A demokráciát ehhez kell hangolni, mert a robotok és az emberiség együttélése meghatározó. Bár erről még nem sok tapasztalat van, így nehéz konkrét megoldásokat megalkotni. A lényeg azonban az emberiség érdeke, az ehhez szükséges demokratikus módszer megalkotása és működtetése.

Vállalkozás a szocializmusban

A szocializmusban a vállalkozásoknak alapvetően a társadalom érdeket kell szolgálniuk. Az egyéni kezdeményezések sem irányulhatnak a közösség érdekei ellen. A vállalkozások működésének összhangban kell lennie a társadalmi célokat szolgáló tervgazdálkodással. Mivel a vállalkozások kollektív formában valósulnak meg, így nem alakul ki a bérabszolgaság. Minden vállalat felosztható hasznát a munka szerinti elosztás elve alapján osztják szét.

A szocializmusban nem létezhet olyan magánvállalkozás, amely mások kárára, kizárólag a tulajdonos profitjáért működik, és a megtermelt értéktöbblet kisajátításával jár – ellenkező esetben ugyanis elkerülhetetlenül kialakulna a bérabszolgaság.

A vállalkozást azonban meg kell becsülni és a társadalmi hasznosság szerint értékelni kell. A népi demokráciában a magánszektor még jelen van, de működését a proletárdiktatúra tartja kordában.

A szocializmus értékei

A szocializmusban maradéktalanul érvényesül a szocialista demokrácia, az emberi jogok tisztelete, a munka szerinti elosztás, valamint a tudományos világnézetten alapuló tudatos cselekvés. Ezek az értékek a kapitalizmus keretei között megvalósíthatatlanok. A tőkés rendszerekben a proletariátus számára

kizárólag olyan engedmények és vívmányok érhetők el, amelyek a tőkéseknek és magának a kapitalizmusnak is kedveznek.

Ez lehet egy-egy új felismerés, politikai előny vagy olyan intézkedés, amely a tőkének valójában semmibe sem kerül, hiszen idővel megtérülő, okos befektetésnek bizonyul. Ez a folyamat elvezet az úgynevezett kapitalista szocializmushoz. Ez az irányzat azonban lényegében elveti a tudományos világnézetet, így a társadalmi folyamatok alakításában végül mégiscsak a véletlen válik úrrá.

A kapitalista szocializmus

A kommunizmus alapvető sajátossága a szükséglet szerinti elosztás, amely bizonyos területeken – például az egészségügyi alapellátásban, az iskolatámogatásokban vagy a szociális juttatásokban – már a fejlett kapitalizmusban is kezd kibontakozni. Ezek az intézkedések azonban magának a kapitalizmusnak is kedvezőek.

A rendszernek ugyanis nagy profitot termelő, jó minőségű „beszélő szerszámokra” (munkaerőre) van szüksége. Ez a folyamat így valójában nem a humanitásból fakad, hanem csupán egy jól átgondolt tőkebefektetés. A minőségi munkaerő biztosítása a tőkés számára pont olyan, mint a hatékony munkaeszközök beszerzése: az okos gazdának ez a ráfordítás a profittal bőségesen megtérül.

Kollektívizmussal a kizsákmányolás megszüntetésére

A szocializmusban a kizsákmányolás bűncselekménynek minősül, míg a kapitalizmusban ez törvényes jog. Ennek megakadályozása érdekében a szocialista rendszer kollektív tulajdonformában működteti a termelőeszközöket, a dolgozók jövedelmének alapjául pedig az elvégzett munka társadalmi értékét teszi meg.

A gondolkodó ember

A szocializmus felszámolja a kizsákmányolást, valamint az emberiség megosztottságát kizsákmányoló élősködőkre és bérabszolgákra. A szocialista rendszerben a dolgozó már nem proletár, és a munkaereje sem áru többé, hiszen a termelőeszközöket a társadalom kollektív formában birtokolja és tervgazdálkodással üzemelteti. A dolgozók jövedelme a munkájuk társadalmi

hasznosságához igazodik, a megtermelt értéktöbblet pedig az egész közösség javát szolgálja.

Politikai kishótár

Szocializmus: *A kapitalizmust szükségszerűen felváltó, a termelőeszközök társadalmi tulajdonán alapuló, kizsákmányolástól mentes társadalmi-gazdasági alakulat; a kommunizmus első, alsó szakasza.*

Megvalósításának döntő feltétele a szocialista forradalom, vagyis a munkásosztály politikai hatalmának kivívása és a termelőeszközök társadalmi tulajdonba vétele. Mindezek végső célja a kapitalizmus, valamint a kizsákmányolás, az elnyomás és a társadalmi igazságtalanság minden formája elleni küzdelem, azok felszámolása.